

**Ўзбекистон Республикаси Олий ва Ўрта
Махсус Таълим Вазирлиги**

**Бухоро озиқ - овқат ва енгил саноат
технологияси институти**

«ИЖТИМОЙ ФАНЛАР» КАФЕДРАСИ

**«ХУҚУҚШУНОСЛИК»
фанидан**

УСЛУБИЙ КЎРСАТМАЛАР

(Барча йўналишлар бўйича сиртқи таълим талабалари учун)



БУХОРО 2006 й.

«Ижтимоий фанлар» кафедрасининг 2006 йил ----- № сонли
йиғилишида муҳокама қилинган.

Институт услубий кенгашида тасдиқланган. Баённома №---- 2006 йил

Т У З У В Ч И Л А Р : доц. Мирзақулов. Б.Т

асс. Бобожонова.Ф.Х

Т А Қ Р И З Ч И Л А Р : проф. Наврўзова.Г.Н

к.ўқитувчи Жанобилова М.К.

К И Р И Ш

Демократик ҳуқуқий давлатни вужудга келтиришнинг асосий шартларидан бири жамият аъзоларида зарур даражадаги ҳуқуқий маданиятни шакллантиришдир. Айниқса, талаба ёшларда ҳуқуқий маданиятни шакллантириш бу борада ўзининг долзарблиги билан ажралиб туради. Талаба ёшларнинг ҳуқуқий маданияти ҳақида гап борганда, биринчидан, унинг ўз ҳуқуқ ва мажбуриятларини билиши, тушуниши ва тўғри англаши, иккинчидан, булардан амалий фаолиятида фойдаланиш ҳақида фикр юритмоқ лозим. Талабалар ҳуқуқий маданиятининг асосий элементларидан бири - бу ҳуқуқий фаолликдир. Ҳуқуқий фаолият ёшларнинг ҳуқуқий саводхонлик, ҳуқуқ ва қонунларга бўлган ҳурматига таянади. Ҳуқуқ жамиятдаги барча муносабатларни тартибга солар экан, ҳуқуқий ҳуқ - атвор ва фаолият келажакда республикамизнинг сиёсий, иқтисодий, маданий ҳаётини ривожлантиришда муҳим роль ўйнайди. У ёшларимизга ўзларининг меҳнат, дам олиш, сиёсий ва маданий ҳаётдаги шахсий ҳуқуқлари, қизиқишларини қондиришда қонунлардан фойдаланишга имкон яратади.

Олий мақсадимиз адолатли демократик жамият барпо этиш экан, энг аввало, ҳар бир фуқаро ўз ҳуқуқ ва бурчларининг мазмун-моҳиятини, қонунларнинг манфаатимизга хизмат қилишини чуқур англаб олиб, ҳақ-ҳуқуқларимиздан тўғри ва одилона фойдалана билишимиз керак.

Президентимиз И.Каримов “Ўзбекистон-келажаги буюк давлат” асарида шундай ёзган: “Эндиликда инсон, унинг ҳаёти, эркинлиги, шаъни, кадр-қимматини ва бошқа ажралмас ҳуқуқи ҳамда эркинликлари муқаддас саналиб, улар давлат томонидан қафолатланади. Ўзбекистонда ҳуқуқий демократик давлатни барпо этиш, фуқаролар жамиятини шакллантириш сиёсатимизнинг олий мақсадидир”. Демак, бундай давлатни вужудга келтириш учун бутун аҳолини ҳуқуқий онгини янада юксалтириш, ҳуқуқий маданиятни ҳар томонлама ривожлантириш, ҳуқуқий фаолликни ошириш лозим. Зеро, демократиянинг энг муҳим тамойилларидан бири қонуний-ҳуқуқий замин яратилишидир.

Юқоридагилардан келиб чиқиб айтиш мумкинки, ҳуқуқни ўрганиш, унинг турли соҳаларини чуқур таҳлил эта билиш ва ҳуқуқий хулоса чиқара олиш бугуннинг муҳим вазифаларидан биридир. Ҳуқуқшунослик фанини ўрганиш бу вазифани адо этишда талаба-ёшларга яқиндан ёрдам беради деган умиддамиз.

Ҳуқуқшунослик фанидан дастур

1 - МАВЗУ. ДАВЛАТНИНГ КЕЛИБ ЧИҚИШИ МОҲИЯТИ, БЕЛГИЛАРИ, ШАКЛЛАРИ.

Давлат ва ҳуқуқ назариясининг предмети ва методлари. Давлат ва ҳуқуқ назарияси – давлат ва ҳуқуққа тегишли билимлар тизимидир. Давлат ва ҳуқуқ назариясининг универсал методлари. Давлат ва ҳуқуқ назариясининг хусусий илмий методлари. Социологик. Статистик усул. Кибернетик усул. Қиёсий-ҳуқуқий усул. Расмий-юримдик усул. Фуқаролик жамияти ва давлат тушунчаси. Фуқаролик жамияти – ҳақиқий фуқаролардан, яъни узвий боғлиқликда бўлган ҳамда ахлоқий маданиятга таянадиган ҳуқуқий ва сиёсий маданиятга эга одамлардан иборат жамиятдир. Маълумки, давлат, ҳуқуқ ва жамият бир- бирига боғлиқ тушунчалардир. Давлат ҳокимиятнинг ичида мавжуд бўлиб ҳуқуқни келтириб чиқаради. Ўз ўрнида ҳуқуқ ҳам давлатни шакллантиради ва йўналтиради. Давлат ва ҳуқуқ таъсири билан жамият ўзгаради. Ҳуқуқ давлат учун ҳам жамият учун ҳам муҳим бўлгани ҳолда ҳамма учун мажбурий ҳисобланади.

Жамият ва давлат ўзаро алоқадор. Фуқаролик жамияти қурилиши – бу фақат сиёсий тизимни демократлаштириш эмас, балки иқтисодда ҳуқуқий принципларни тиклаш, ҳўжалик фаолиятини демократик асосларда тубдан қайта қуриш ҳамдир. Давлатнинг келиб чиқиши ва шунга доир назариялар. Теологик назария. Патриархал назария. Шартнома назарияси. Зўрлик назарияси. Ирригация назарияси. Синфийлик назарияси. Давлат ва унинг белгилари, шакллари. Давлатнинг моҳиятини тушунишда асосий назарий ёндашув. Ижтимоий ёндашув. Синфий ёндашув. Сиёсий-ҳуқуқий ёндашув. Давлатнинг асосий белгилари. Давлатнинг асосий функциялари. Ички функциялари. Ташқи функциялар. Давлатнинг шакллари. Сиёсий режим. Давлат механизми. Жамиятни бошқариш ва халқ манфаатларини ҳимоя қилишни амалга оширадиган давлат идоралари ва муассасалари тизими. Давлат идораси.

Ҳуқуқий давлат ва унинг белгилари. Ҳуқуқий давлат – ҳуқуқнинг ҳукмронлиги, қонуннинг устуворлиги, барчанинг қонун ва мустақил суд олдида тенглиги таъминланадиган, инсон ҳуқуқлари ва эркинликлари қафолатланадиган, ҳокимият ваколатларининг бўлиниши принципи асосида ташкил этилган демократик давлат. Ҳуқуқий давлат белгилари. Ҳуқуқнинг ҳукмронлиги. Конституция ва қонунларнинг устунлиги. Инсон ҳуқуқлари ва эркинликларига риоя этиш, уларни ҳимоя қилиш, таъминлаш. Давлат ва фуқаронинг ўзаро маъсулияти. Ҳокимият ваколатларининг бўлиниши. Суднинг мустақиллиги. Ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг самарали ишлаши. Ҳуқуқий маданиятнинг юқори эканлиги. Демократиянинг ривожланиши ва такомиллашуви.

Таянч иборалар;

Давлат, фуқаролик жамияти, ҳуқуқий давлат, давлатнинг белгилари, давлатнинг шакллари, давлатнинг функциялари, давлат механизми, давлатнинг келиб чиқишига оид назариялар.

2- МАВЗУ. ҲУҚУҚНИНГ ПАЙДО БЎЛИШИ, МОҲИАТИ БЕЛГИЛАРИ, ТИЗИМИ ВА МАНБАЛАРИ.

Ҳуқуқ, унинг белгилари ва вазифалари. Ҳуқуқ – бутун жамиятнинг умуммажбурий ҳуқ-атвор қоидалари тизимида ифодаланган иродасидир. Юридик тушунча сифатида ҳуқуқ объектив ва субъектив ҳуқуқларга бўлиниши. Объектив ҳуқуқ-умуммажбурий ҳуқ-атвор қоидаларининг йиғиндиси. Ҳуқуқ нормалари юридик кучга эга бўлади, доимо тегишли норматив актда мужассамлашади ва умуммажбурий ҳуқ-атвор қоидалари ҳисобланади. Ҳуқуқнинг асосий белгилари, барча учун мажбурлийги, ҳуқуқ нормаларининг қонунлар ва бошқа манбаларда ифодаланиши, субъектив ҳуқуқлар орқали ҳаракат қилиш, давлат томонидан таъминланганлиги.

Ҳуқуқнинг асосий функциялари. Тартиб солиш функцияси. Муҳофаза қилиш функцияси.

Ҳуқуқнинг келиб чиқишига доир назариялар. Табиий ҳуқуқ назарияси. Ҳуқуқнинг тарихий назарияси. Ҳуқуқнинг психологик назарияси. Ҳуқуқнинг ижтимоий назарияси. Ҳуқуқнинг синфийлик назарияси.

Ижтимоий нормалар тизимида ҳуқуқнинг ўрни. Ахлоқ ва ҳуқуқ. Ахлоқ-кишининг жамиятдаги ҳуқуқини норматив тартибга солувчи усуллардан биридир. Ахлоқ-ижтимоий онг шаклларида бири, шу боис бутун ижтимоий онг сингари унинг ҳам тузилиши бир хил эмас. Ахлоқнинг алоҳида хусусияти шундан иборатки, ахлоқ нормаларига амал қилиш жамоатчилик фикри орқали таъминланади. Ҳуқуқ – маълум юридик шакллар, яъни манбаларда-қонун, фармон, қарор ва ҳуқуқда намоён бўлувчи ижтимоий ҳуқ-атвор қоидаларининг қатъий ифодаланган тизимидир.

Ҳуқуқ нормаларининг тузилиши. Ҳуқуқ нормаси – давлат томонидан белгиланадиган, қарор қилинадиган ва бу муҳофаза қилинадиган барча учун мажбурий ҳуқ-атвор қоидаларидир. Ҳуқуқ манбаи ва унинг турлари. Ҳуқуқни объектив ифодалаш усулларида ҳуқуқ манбаи дейилади. Ҳуқуқий одат. Юридик прецедент. Норматив ҳуқуқий ҳужжат. Норматив шартнома. Ҳуқуқ тизими, тармоқлари ва институтлари. Ҳуқуқ тизими – турли-туман, лекин ўзаро мустаҳкам алоқада бўлган юридик нормалар йиғиндиси. Ҳуқуқ институти. Ҳуқуқни муҳофаза қилиш институтлари Ўзбекистон ҳуқуқ тизими ҳуқуқнинг қўйидаги асосий тармоқлариконституциявий ҳуқуқ маъмурий ҳуқуқ фуқаролик ҳуқуқ жиноят ҳуқуқи. ер ҳуқуқи, аграр ҳуқуқ, меҳнат ҳуқуқи, ижтимоий таъминот ҳуқуқи, экологик ҳуқуқ, молиявий ҳуқуқ, фуқаролик-процессуал ҳуқуқ, жиноят-процессуал ҳуқуқ, хўжалик-процессуал ҳуқуқ, халқаро ҳуқуқ.

Норматив ҳуқуқий ҳужжатларнинг турлари. Қонун. Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармони. Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари ва фармойишлари. Ўзбекистон Республикаси ижро этувчи ҳокимиятининг олий органи ўз ваколати доирасида чиқарадиган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлардир.. Ўзбекистон Республикаси вазирликлари, давлат қўмиталари ва идораларининг буйруқ ва Қорақалпоғистон Республикасининг норматив

ҳуқуқий ҳужжатлари, Давлат ҳокимияти маҳаллий ижроия органларининг қарорлари.

Ҳуқуқий муносабатлар ва уларнинг тузилиши. Ҳуқуқий муносабатлар, объект, субъект ва мазмун. Ҳуқуқий муносабатлар субъектлари. Ҳуқуқий лаёқат.

Ҳуқуқбузарлик, унинг белгилари ва турлари. Ҳуқуқбузарлик – жамият учун хавфли бўлган қилмиш (ҳаракат ёки ҳаракатсизлик). Ҳуқуқбузарликнинг асосий белгилари. Ҳуқуқбузарлик турлари. Фуқаролик-ҳуқуқий. Маъмурий. Интизомий. Жиноий

Таянч иборалар;

Ҳуқуқ, ҳуқуқ ва ахлоқ, ҳуқуққа амал қилиш, ҳуқуқий муносабатлар, ҳуқуқий нормалар, ҳуқуқ тизими, ҳуқуқ манбаси, ҳуқуқбузарлик.

3- МАВЗУ. МАЪМУРИЙ ҲУҚУҚ АСОСЛАРИ.

Маъмурий ҳуқуқ тушунчаси. Маъмурий ҳуқуқ– бу давлат органларининг ижро этувчи ва фармойиш берувчи фаолиятини ташкил этиш ҳамда амалга оширишда пайдо бўладиган ижтимоий муносабатларни тартибга солувчи ҳуқуқий нормалар мажмуидир.

Давлат бошқаруви – бу ташкил этувчи фаолиятдир. Давлат бошқаруви органларининг функциялари қўйидагилар истикболни белгилаш, режалаштириш ташкил этиш тартибга солиш умумий раҳбарлик тезкор фармойиш бериш мувофиқлаштириш кузатувлар ва назоратни амалга ошириш. Маъмурий ҳуқуқ тизими. Умумий қисм. Махсус қисм. Маъмурий ҳуқуқнинг махсус йўналиш бўйича ўрганилади иқтисодий соҳаси, ижтимоий-маданий соҳа маъмурий-сиёсий фаолият тармоқлараро бошқарувлар.

Маъмурий ҳуқуқ предмети. Уни давлат бошқарувини ташкил этиш ва амалга ошириш жараёнида юзага келадиган ижтимоий муносабатлар ташкил этади. Маъмурий ҳуқуқ манбалари. Ўзларида маъмурий ҳуқуқ нормалари бўлган давлат ҳокимият органлари ва давлат бошқарув органларининг ҳуқуқий актлари маъмурий ҳуқуқ манбалари ҳисобланади.

Маъмурий-ҳуқуқий муносабатлар, маъмурий-ҳуқуқий нормалар. Маъмурий ҳуқуқ нормалари-бу қонунга таянган давлат ҳокимияти қоидалари воситалари орқали белгиланган ва таъминланган, давлат бошқаруви соҳасидаги муносабатларни бошқаришга даъват этилган ижтимоий тузумнинг табиатидан келиб чиқади. Маъмурий ҳуқуқ нормаларининг ўзига хос хусусиятлари. Маъмурий-ҳуқуқий нормаларнинг турлари. Маъмурий ҳуқуқ нормаларининг амалга оширилиш усуллари. Маъмурий ҳуқуқнинг асосий тамойиллари. Маъмурий ҳуқуқда субъектлар.

Бошқарув органларининг энг муҳим белгилари. Умумреспублика органлари. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши. Марказий бошқарув органлари. Ўзбекистон Республикаси вазирликлари. Қорақалпоғистон Республикаси вазирликлари. Давлат қўмиталари. Маҳаллий бошқарув органлари. Ҳокимлар. Жойларда ҳўжалик, ижтимоий-маданий ва маъмурий-сиёсий қурилишнинг айрим тармоқларини бошқариш учун ҳокимлар томонидан тузиладиган ҳокимликларнинг бўлимлари, бошқармалари ва хизматлари.

Давлат бошқарувининг шакллари ва усуллари. Бошқарув фаолиятининг асосий шакллари. Давлат бошқаруви усуллари. Маъмурий жавобгарлик ва маъмурий жазо. Маъмурий жавобгарлик-бу юридик жавобгарликнинг бир туридир. Унга маъмурий ҳуқуқбузарликни содир этишда (ҳатти-ҳаракат) қилган айбдор бўлган шахслар тортилади.

Маъмурий ҳуқуқбузарлик деганда қонун ҳужжатларига биноан маъмурий жавобгарликка тортиш назарда тутилган, шахсга, фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларига, мулкчиликка, давлат ва жамоат тартибига, табиий муҳитга тажовуз қилувчи ғайриқонуний, айбли қасддан ёки эҳтиётсизлик орқасида содир этилган ҳаракат ёки ҳаракатсизлик тушунилади

Маъмурий жазо маъмурий ҳуқуқбузарлик учун жавобгарлик мезони чораси ҳисобланади. Маъмурий жазо жавобгарликка тортиш чораси бўлиб, у маъмурий ҳуқуқбузарлик содир этган шахсни қонунларга риоя этиш ва уларни ҳурмат қилиш руҳида тарбиялаш, шунингдек ана шу ҳуқуқбузарнинг

Ўзи томонидан ҳам, бошқа шахслар томонидан ҳам янги ҳуқуқбузарлик содир этилишининг олдини олиш мақсадида қўлланилади. Маъмурий жазо турлари. Жарима. Ҳақини тўлаш шарти билан олиб қўйиш Мусодара қилиш Махсус ҳуқуқдан маҳрум қилиш. Маъмурий қамоққа олиш.

Таянч иборалар;

Маъмурий ҳуқуқ, маъмурий жавобгарлик, маъмурий ҳуқуқ муносабатлари, маъмурий ҳуқуқ меъёрлари, маъмурий ҳуқуқбузарлик, маъмурий жазо, давлат бошқарув органлари.

4- МАВЗУ. ФУҚАРОЛИК ҲУҚУҚИ АСОСЛАРИ.

Фуқаролик ҳуқуқи тушунчаси. Фуқаролик ҳуқуқи-ҳуқуқий муносабатлар субъектлари ўртасида тенглик, хоҳиш-ирода мухторийлиги ва мулкӣ мустақиллик асосларида юзага келадиган мулкӣ муносабатлар ҳамда улар билан боғлиқ бўлган ёхуд боғлиқ бўлмаган шахсий номулкӣ муносабатларни тартибга солади.

Фуқаролик ҳуқуқининг предмети – ҳуқуқ субъектининг муайян бир мол-мулкка алоқаси моҳиятини аниқловчи, ашёнинг (мулкнинг) бир хил шахслардан бошқаларга ўтишини тартибга солувчи, фуқаролик-ҳуқуқий шартномаларини тузиш ва улар бўйича олинган мажбуриятларни бажариш қоидаларини белгиловчи, шунингдек, етказилган мулкӣ ва маънавий зарарни қоплаш тартибини кўрсатиб берувчи ижтимоий муносабатларнинг кенг доирасидан иборат. Фуқаролик ҳуқуқи нормалари билан тартибга солинадиган ижтимоий муносабатлар Мулкӣ муносабатлар. Шахсий ҳуқуқий муносабатлар. Фуқаролик-ҳуқуқий муносабатларининг асосий хусусияти. Фуқаролик-ҳуқуқий муносабатлар объектлари. Фуқаролик-ҳуқуқий муносабатлари субъектлари жисмоний шахслар- юридик шахслар Фуқаролик-ҳуқуқий лаёқати. Фуқаролик муомала лаёқати. Васийлик Ҳомийлик.

Юридик шахслар. Уларнинг турлари. Юридик шахснинг ҳуқуқ лаёқати. Юридик шахснинг муомала лаёқати. Юридик шахсни тугатиш. Битимлар, уларнинг турлари, шакллари. Битим- фуқаролар ва ташкилотларнинг

фуқаролик ҳуқуқлари ва вазифаларини белгилаш, ўзгартириш, тўхтатишга қаратилган ҳаракатлардир. Битимларнинг турлари. Битимларнинг шакллари

Мулк ҳуқуқи – ўз эгасига унги тегишли мулкка нисбатан эгалик қилиш, фойдаланиш ва тасарруф этиш бўйича ваколатлар берувчи ашёвий ҳуқуқдир. Мулк ҳуқуқининг бекор бўлиши. Мулк ҳуқуқини муҳофаза этиш усуллари. амалга оширишдаги тўсқинликларни бартараф этиш талабидир.

Мажбурият ҳуқуқи. Фуқаролик – ҳуқуқий шартнома-бу икки ёки бир неча шахснинг фуқаролик ҳуқуқ ва бурчларини вужудга келтириш, ўзгартириш ёки бекор қилиш ҳақидаги келишувидир. Муаллифлик ҳуқуқи. Ворислик ҳуқуқи.

Таянч иборалар:

Фуқаролик ҳуқуқи тушунчаси, фуқаролик ҳуқуқий муносабатлар, ҳуқуқий лаёқат, муомала лаёқати, жисмоний шахслар, юридик шахслар, битимлар, мулк ҳуқуқи, ворислик ҳуқуқи, муаллифлик ҳуқуқи.

5-МАВЗУ. ИСТЕЪМОЛЧИЛАР ҲУҚУҚИНИ ҲИМОЯЛАШ

АСОСЛАРИ.

Истеъмолчиларнинг товар (иш ва хизмат) тўғрисида маълумот олиш ҳуқуқи. Истеъмолчилар – фойда чиқариб олиш билан боғлиқ бўлмаган шахсий истеъмол ёки хусусий хўжаликда фойдаланиши мақсадида товар сотиб олувчи, иш, хизматга буюртма берувчи, ёхуд шу ниятдаги фуқаролардир. Демак биз кундалтик ҳаётимизда эҳтиёжимизни қондириш мақсадида, савдо дўконларидан истеъмол товарларни сотиб олишимиз билан истеъмолчи номини оламиз. Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисидаги қонун. Товарнинг сифати. Товарлар тўғрисида нотўғри маълумот берилганда истеъмолчиларнинг ҳуқуқлари. Истеъмолчининг нуқсонли товар сотилгандаги ҳуқуқлари.

Олди-сотди шартномаси. Истеъмолчиларга сифатсиз маҳсулот сотиш оқибатлари. Сотувчига сифати тегишли даражада бўлмаган товарни қайтариб бериш чоғида истеъмолчи чакана олди-сотди шартномасида белгиланган

товарнинг баҳоси билан унинг талаби ихтиёрий суратда қондирилган вақтдаги, агар талаб ихтиёрий суратда қондирилмаган бўлса, суд қарор чиқарган пайтдаги тегишли товарнинг баҳоси ўртасидаги фарқни тўлашни талаб қилишга ҳақли.

Таянч иборалар:

Истеъмолчи, истеъмолчи ҳуқуқи, товарнинг сифати, истеъмолчи ҳуқуқини ҳимоя қилиш, сифатсиз маҳсулот чиқариш оқибати.

6- МАВЗУ. МЕҲНАТ ҲУҚУҚИ.

Меҳнат ҳуқуқи тушунчаси, унинг томонлари ва субъектлари. Мулкчилик шаклларида қатъий назар, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ва хусусий тадбирлар билан меҳнат шартномаси (контракти) бўйича ишлаётган барча шахслар меҳнат муносабатларини тартибга солиб турувчи ҳуқуқ тармоғи меҳнат ҳуқуқи ҳисобланади. Меҳнат ҳуқуқи меҳнат муносабатларининг вужудга келиши, амал қилиши ва бекор қилинишини тартибга солади, ходимларнинг биргаликдаги меҳнатлари режимини белгилайди, меҳнат мезони, меҳнатни муҳофаза этиш қоидалари ва меҳнат низоларини кўриб чиқиш тартибини ўрнатади.

Меҳнат ҳуқуқининг асосий мазмунини. Меҳнат жараёни. Меҳнат муносабатлари. Меҳнат ҳуқуқининг манбалари. Меҳнат ҳуқуқининг манбалари, Меҳнат ҳуқуқининг тамойиллари. Меҳнат шартномаси муддатга тузилган. Меҳнат шартлари.

Иш вақти, дам олиш вақти, таътиллار ва иш ҳақи. Иш-вақти қонун билан унинг асосида белгиланган вақт бўлиб, бу вақт мобайнида ходим ёки меҳнат тартиби асосида белгиланган қоидаларига мувофиқ суратда, ўз меҳнат вазифалари мос равишда хизмат бурчини бажариши лозим.

Дам олиш вақти ходим меҳнат мажбуриятларини бажаришдан озод қилинган вақт бўлиб, бу нафақат ходим учун аҳамиятга эга бўлган ҳодиса бўлмай, балки ижтимоий аҳамиятга эга бўлган воқеликдир. Йиллик меҳнат таътили Меҳнат шароити Меҳнат қонунчилиги. Меҳнат муҳофазаси, меҳнат

низолари ва уларни кўриб чиқиш тартиби. Меҳнат шароити. Меҳнат қонунчилигига. Меҳнат низолари. Ишга тикланиш. Меҳнат низолари

Таянч иборалар:

Меҳнат ҳуқуқи, шартнома ва келишувлар, меҳнат шартномаси, меҳнат интизоми, меҳнат нозолари, меҳнат муҳофазаси, меҳнат низолари комиссияси, иш вақти, дам олиш вақти, меҳнат таътили.

7-МАВЗУ. ОИЛА ҲУҚУҚИ АСОСЛАРИ.

Оила ҳуқуқи тушунчаси, предмети, тамойиллари ва манбалари. Оила узоқ давом этган тарихий тараққиёт натижасидир, жамият тузилишининг объектив зарур, ажралмас қисмидир. Оила вазифаларни. Оила ҳуқуқи эр-хотинлар, ота-оналар ва болалар, шунингдек оиланинг бошқа аъзолари ўртасидаги шахсий ва мулкӣ муносабатларни тартибга солиб турувчи ҳуқуқ тармоғидир.

Оила ҳуқуқи предмети – оилавий ҳуқуқ нормалари билан тартибга солинадиган муносабатлардан иборат. Оила ҳуқуқи нормалари қўйидагилардир. Оила ҳуқуқининг манбаси. Оила ҳуқуқининг асосий қоидалари. оилада барча масалаларни ҳал қилишда эр-хотиннинг тенг ҳуқуқлиги. оналикни муҳофаза қилиш ва рағбатлантириш. балоғатга етмаган болаларни тарбиялаш тўғрисида ғамхўрлик қилиш. бир никоҳлик. Никоҳ иттифоқининг эркинлиги ва ихтиёрийлиги. Оилавий муносабатлар қатнашчиларининг бир-бирини маънавий ва моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлаши ҳамда бир-бири тўғрисида ғамхўрлик қилиши.

Никоҳ тушунчаси. “Никоҳ-бир-бирини севган ва никоҳ ёшига етган эркак ва аёлнинг умуминсоний қадриятлар ва Шарқ анъаналарига асосланган оилада болаларни тарбиялашга йўналтирилган, ўзаро шахсий номулкий ва мулкӣ ҳуқуқ ва мажбуриятларни келтириб чиқарадиган қонун асосидаги оилани яратиш мақсадидаги ўзаро келишилган, бутун умрга мўлжалланган иттифоқдир”. Никоҳ ва оила бир-бири билан узвий боғлиқ тушунчалар.

Оила муқаддасдир. Жамият унга ғамхўрлик қилади. Никоҳ шартлари. Ўзаро никоҳ тузишни истаган шаклларнинг никоҳ ёшига етиши. Никоҳдан ўтувчиларнинг ўзаро розиликлари. Никоҳ ёши. Никоҳ тузишга қаршилик қилиши мумкин. Тиббий кўрикдан ўтиш. Никоҳ тузиш тартиби. Никоҳ тузиш Фуқаролик ҳолати далолатномаларини қайд этиш органи. Никоҳни ажратиш. Никоҳни ҳақиқий эмас деб топиш. Никоҳ шартномаси. Эр ва хотиннинг шахсий, мулкӣ ҳуқуқ ва мажбуриятлари. Эр-хотин мулкининг қонуний тартиби. Никоҳ бекор қилиниши.

Эр ва хотин мол-мулкининг шартномавий тартиби. Никоҳ шартномаси ажратишга олиб келмайди, лекин никоҳнинг ажратилиши никоҳ шартномасининг бекор қилинишига сабаб бўлади. Ота-оналик ва унинг ҳуқуқӣ оқибатлари Боланинг асосӣ ҳуқуқлари қўйидагилар. Вояга етмаган болаларнинг мулкӣ ҳуқуқлари. Ота-оналик ҳуқуқидан маҳрум қилиш. Алимент мажбуриятлар. Оила Кодекси. Оила, ота-она, фарзандлар, оила ва давлат, никоҳ, никоҳ томонларининг тенглиги, эр-хотин, никоҳ шартномаси, алимент.

Таянч иборалар:

Оила, оила ҳуқуқи, никоҳ, никоҳ шартномаси, никоҳ тузиш, никоҳни бекор қилиш, ота-оналик ҳуқуқи, фарзанд ҳуқуқи, алимент мажбуриятлари.

8-МАВЗУ: ЭКОЛОГИЯ ҲУҚУҚЛАРИ АСОСЛАРИ.

Экологик ҳуқуқ унинг ташкилий асослари . БМТ низоми ва халқаро инсон ҳуқуқлари принципларига мос келувчи «XXI аср кун тартиби» стратегик дастурининг 3-тамойилида «Ривожланиш ҳуқуқига шундай риоя қилиниши лозимки, бу ҳозирги ва келажак авлодларнинг қулай атроф-муҳитга эга бўлиши ҳуқуқи ва тараққиёт соҳасидаги эҳтиёжларини тенг равишда таъминлаб берсин» дейилади.

Фуқаролар экологик ҳуқуқларининг тамоилий-ҳуқуқӣ асоси деганда фуқароларни хавфсиз ва қулай табиат муҳитга бўлган талабини қондириш борасида давлат, жамоа ва мансабдор шахсларнинг экологик муносабатларни

тартибга солишдаги юридик жиҳатдан мустаҳкамланган ҳаракатлари мажмуасини тушунамиз.

Табиатни муҳофаза қилиш органлари, Давлат экологик экспертизаси жамиятнинг экологик хавфсизлигини таъминлаш ҳуқуқий таъминлашнинг алоҳида шакли. Экологик экспертиза Экологик суғурта тизими «Табиатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонун». Аҳолига экологик таълим-тарбия бериш фуқароларнинг экологик ҳуқуқини аниқ таъминлашнинг ишончли кафолатларини яратишда муҳим имкониятдир. Экологик ҳуқуқ объектлари. Истеъмол манбаи бўлган ва инсон томонидан фойдаланиладиган табиат унсурларига табиат ресурслари дейилади. Давлат миллий табиат боғлари. Давлат табиат ёдгорликлари. Экологик меъёрлаш тизими.

Табиатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонунни бузганлиги учун ҳуқуқий жавобгарлик. Табиатни муҳофаза қилиш ҳуқуқий жавобгарлиги – бу ҳуқуқий жавобгарликнинг таркибий қисми бўлиб, ҳуқуқий жавобгарлик учун мансуб барча шакллар, усуллар ва шартлар ҳам унга хосдир. Шунинг билан бирга унинг ўзига хос жиҳатлари ҳам мавжуд. Алоҳида муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларга доир қонунни бузгалиги учун қўйидаги маъмурий жавобгарлик турлари қўлланиладигарима солишмаъмурий тартибни бузишга сабабчи бўлган қуролларни олиб куйиш. Қонунга хилоф равишда маъмурий тартиб бузиш сабабчиси бўлган қуролларни мусодара қилишмаъмурий қамоққа олиш.

Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг 8-бобида жавобгарлик турлари аниқ кўрсатилиб берилган.

Табиатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонунни бузганлик учун интизомий, маъмурий, жиноий, моддий жавобгарликлар қўйидаги ҳолатларда содир бўлади. Ер қонунчилиги. Ердан фойдаланишни ҳуқуқий тартибга солиш. Вазирлар Маҳкамасининг 2005 йил 16 февралдаги 66-сонли қароридан:

Таянч иборалар:

Экология ҳуқуқи, экологик ҳуқуқ объектлари, экологик ҳуқуқбузарлик, экологик ҳуқуқий жавобгарлик, табиатни муҳофаза қилиш.

9-МАВЗУ: ЖИНОЯТ ҲУҚУҚИ АСОСЛАРИ.

Жиноят ҳуқуқи тушунчаси. Жиноят ҳуқуқи — қилмишнинг жиноийлигини ва жазоланишини белгиловчи нормаларни, жиноий жавобгарлик асосларини, жазо тизимини, уларни тайинлаш тартиби ва шартларини, шунингдек, жиноий жавобгарликдан ва жазоланишдан озод қилиш асосларини акс эттирувчи ҳуқуқ тармоғидир.

Жиноят ҳуқуқи предмети. шахсга қарши жиноятлар жамоат хавфсизлиги ва жамоат тартибига қарши жиноятлар иқтисодиёт соҳасидаги жиноятлар- жиноят қонуни билан таъқиқланган ҳуқуққа хилоф ижтимоий хавфли қилмишлар.

Жиноят ҳуқуқининг вазифалари Ўзбекистон Республикаси Конституциявий тузумини сақлаш ва ҳимоя қилиш Шахс, унинг ҳуқуқ ва эркинликларини, жамоат тартиби ва ижтимоий хавфсизликни муҳофаза этиш Жиноий тажовузлардан фуқаролар ҳаёти ва соғлигини сақлаш Инсониятнинг тинчлиги ва хавфсизлигини таъминлаш. Жиноятларнинг олдини олиш.

Жиноят ҳуқуқининг функциялари. Жиноят ҳуқуқи ҳуқуқнинг бир қанча бошқа соҳалари, жумладан, жиноят-процессуал ҳуқуқи, ахлоқ тузатиш меҳнат ҳуқуқи, маъмурий ҳуқуқ билан узвий боғлиқдир.

Жиноят қонунлари. Ўзбекистон Республикасининг жиноят қонунлари Жиноят Кодекси ҳамда айрим жиноятлар учун жавобгарликни назарда тутувчи қонунлардан иборатдир. Жиноий жавобгарлик. Жиноят тушунчаси. Ўзбекистон Республикаси Жиноят Кодексининг 14-моддасида “Айбли ижтимоий хавфли қилмиш(ҳаракат ёки ҳаракатсизлик) жазо қўллаш таҳдиди биланг жиноят” деб белгиланган. Жиноятнинг белгилари:

Жиноий жавобгарлик. Жиноят таркиби. Жиноят таркибининг элементлари. Жиноят объектив белгилари. Жиноят субъекти

Жиноятнинг субъектив томони. Унинг белгиларига қўйидагилар киради, айб, айб шакллари, сабаб,мақсад.

Жиноятлар таркиблари.Ижтимоий хавфлилик даражасига боғлиқ равишда жиноят таркиблари қўйидаги турларга бўлинади. Жиноятда иштирокчилик. Жиноятда иштирокчиларнинг турлари. Жиноий жазо тушунчаси ва турлари. Жиноий жазоларнинг саккиз тури мавжуд бўлиб жарима- муайян ҳуқуқдан маҳрум этиш ахлоқ тузатиш ишларихизмат бўйича чеклашлар- ҳибсга олиш- ҳарбий-ижроия қисмида тутиш озодликдан маҳрум этишўлим жазоси.

Ўзбекистонда демократик, ҳуқуқий давлатни шакллантириш учун босқичма-босқич ислохотлар амалга оширилмоқда. Суд ҳуқуқ тизимини янада демократлаштириш муносабати билан Жиноят кодексининг бир қатор моддаларига ўзгартиришлар киритилди, жазолар либераллаштирилди, 2008 йилдан бошлаб ўлим жазоси ҳам бекор қилинади.

Мамлакатимизда 2008 йилнинг 1 январидан жиноий жазо тури сифатида ўлим жазоси бекор қилинади ва унинг ўрнига умрбод ёки узоқ муддатга озодликдан маҳрум этиш жазоси жорий қилинади. Яқин келажақда қўйидаги уч йўналишдаги масалаларни ҳал қилиш лозим. Жиноий жавобгарликдан озод қилиш асослари

Таянч иборалар:

Жиноят ҳуқуқи, жиноят белгилари, жиноят таркиби, жиноят унсурлари, жиноий жавобгарлик, жиноий жазо.

10- МАВЗУ: ХАЛҚАРО ҲУҚУҚ АСОСЛАРИ

Халқаро ҳуқуқ-тушунчаси. Халқаро ҳуқуқ тушунчаси халқаро оммавий ҳуқуқни билдиради. Албатта, ундан халқаро хусусий ҳуқуқни ажрата билиш керак. Халқаро оммавий ҳуқуқ. Халқаро ҳуқуқ сохалари. Энг қадимги кўриниши – “элчилик ҳуқуқ” деб аталган. XX аср ўрталаридан эса “Дипломатия (ва консуллик) ҳуқуқи” деб юритила бошланган.Халқаро ҳуқуқ институтлар.

Халқаро ҳуқуқий муносабатлар Бу- халқаро ҳуқуқ нормалари асосида амалга ошириладиган ҳуқуқий муносабатларни мувофиқлаштириш демакдир. Бундай халқаро муносабатларнинг субъектлари давлатлар, халқлар, миллатлар, халқаро ташкилотлар бўлиб ҳисобланади.

Халқаро ҳуқуқнинг асосий принциплари. Маълум тарихий босқичда халқаро ҳаётнинг энг асосий масалалари бўйича халқаро муносабатлар субъектларининг умум қабул қилган ва мужассамлаштирилган ахлоқ нормалари. Халқаро ҳуқуқнинг асосий принциплари БМТнинг Низомида мавжуд.

Халқаро ҳуқуқнинг халқаро шартномаларни тузиш, амалга ошириш ва тўхтатиш шартини белгилаб берувчи тармоғига халқаро шартнома ҳуқуқи дейилади. Халқаро шартномаларни тузиш икки босқичда амалга оширилади.

Халқаро шартномаларнинг икки асосий шакли. Халқаро шартномаларни қайд этиш БМТ котибиятида амалга оширилади. БМТда қайд этилган шартномалар махсус БМТ ахборотномаларида нашр қилинади. Ўзбекистоннинг халқаро шартномаларини қонунга биноан БМТ котибияти амалга оширади.

Халқаро ҳуқуқ субъекти бўлиш халқаро ҳуқуқ нормаларига амал қилиш орқали ўз мажбуриятларини бажариш назарда тутилади. Халқаро ҳуқуқ субъектлари фақат халқаро муносабатлар қатнашчилари бўладилар. Халқаро ҳуқуқий муносабатларда халқаро ҳуқуқ субъекти бўлиш халқаро миқёсида ўзаро келишувлар, шартномалар ва бошқа ҳужжатлар асосида вужудга келади.

Халқаро ҳуқуқ субъектлари. Ҳуқуқ субъекти – ҳуқуқ ва мажбуриятлар эгасидир. Халқаро ҳуқуқда, унинг миллий ҳуқуқдан фарқига кўра, субъекти тушунчаси бирмунча ўзгача изоҳланади. Халқаро ҳуқуқ субъектларининг давлат халқаро ҳукуматлар ташкилотлар

Халқаро ҳуқуқ манбалари. Миллий ҳуқуқда қонун қабул қилувчи томонидан қабул қилинадиган қонун ҳуқуқнинг асосий манбаи ҳисобланади. Халқаро ҳуқуқий нормаларни бузишга

Халқаро ҳуқуқ нормаларига кўра, ҳуқуқлари бузилган томонлар давлатлар, халқаро ташкилотлар ҳуқуқбузар давлатлар томонидан етказилган моддий ва маънавий зарарни қоплашни талаб қилишга ҳақли.

Халқаро ҳуқуқий жавобгарлик – халқаро ҳуқуқ субъекти учун халқаро ҳуқуқий мажбуриятларни бузган тақдирда келиб чиқадиган юридик оқибатлардир. Халқаро ҳуқуқ субъектлари жавобгарлиги халқаро қонунчиликни оғишмай бажариш, тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлаш учун кураш, халқаро ҳамкорликни таъминлаш билан боғлиқдир. Халқаро ҳуқуқда давлатларнинг жавобгарлигига тааллуқли нормалар халқаро ҳуқуқий институтнинг ўзига хос кўринишдир. Бу институт халқаро ҳуқуқ тарихи жараёнида жиддий ўзгарди. Ҳозирги халқаро ҳуқуқ агрессия учун жавобгарлик, мустамлака мамлакатлари ва халқларига мустақиллик беришдан воз кечиш учун жавобгарлик сингари муҳим институтларни ўз ичига олади. Давлатларнинг жавобгарлигини йўлга қўювчи халқаро ҳуқуқ нормалари

Халқаро ҳуқуқ комиссияси. Халқаро ҳуқуқда инсон ҳуқуқлари ва асосий эркинликлар. Халқаро ҳуқуқ инсон ҳуқуқлари инсон шахсиятига хос қадр-қимматдан келиб чиқишини кўзда тутди. Улар унинг эркин тараққий этиши учун қулай ҳуқуқий шароит яратишга қаратилган бўлиб, халқаро ҳуқуқ устунлиги ва унга риоя қилган ҳолда миллий қонун томонидан ҳимоя қилинмоғи лозим. Ўзбекистон Республикасининг ташқи сиёсати ва дипломатияси. “Мустақиллик ва суверенитет, деб ёзган эди И.Каримов, - жаҳон ҳамжамиятига кириб боришимизга, барча давлатлар билан тенг ҳуқуқли ва ўзаро манфаатли муносабатлар ўрнатишимизга имконият яратди”.

Ўзбекистоннинг халқаро муносабатларда фаол иштирокини таъминлашда 1996 йилда қабул қилинган “Консуллик Низоми”, “Дипломатик ходимларга дипломатик даражалар ва рутбалар бериш тўғрисида”ги қонунинг ўрни ва роли беқиёс бўлди.

Таянч иборалар:

Халқаро ҳуқуқ, халқаро ҳуқуқий муносабатлар, халқаро шартнома, халқаро ҳуқуқ меъёрлари; Халқаро ҳуқуқбузарлик, халқаро ҳуқуқ манбалари, халқаро ҳуқуқ тизими, халқарол ҳуқуқ соҳаси.

“ҲУҚУҚШУНОСЛИК”ФАНИДАН НАЗОРАТ ИШИНИ ЁЗИШ БЎЙИЧА УСЛУБИЙ МАСЛАҲАТЛАР.

Бугунги олий ўқув юртлари ўзида чуқур профессионал тайёргарликни, ғоявий-сиёсий етуқиликни мужассамлаштирган, иқтисодий фикрлаш, ташкилотчилик ва техника воситаларидан фойдалана оладиган, юқори маданиятли, хорижий мамлакатлар тилларини биладиган кадрларни таёрлаш.

Талабаларнинг ғоявий-сиёсий савиясини оширишда бошқа ижтимоий фанлар билан бир қаторда “Ҳуқуқшунослик”фани ҳам катта роль ўйнайди. “Ҳуқуқшунослик” фанидан билим олишнинг муҳим шакли талабаларнинг реферат тайёрлаши, улар билан амалий машғулот дарсларида ва назарий конференцияларда ўз фикрлари билан чиқиши, назорат иши ёзишдир. Айниқса, сиртдан ўқийдиган талабалар учун назорат олиб бориш усулларида бири – бу ёзма ишидир.

УСЛУБИЙ ТАЛАБЛАР.

Хар бир талаба ўз шифрига қараб мавзуни танлайди. Масалан, 4023. Демак , талаба охириги икки рақамга, яъни 23 рақамига тегишли бўлган вариантни (мавзуни) олиши керак.

Бу ерда 8-мавзу ёки вариант мақсадга мувофиқ бўлади.

Талаба 24 варақли дафтарга мавзуни, саволларни, адабиётлар рўйхатини, саволларга тегишли мазмунли, тўғри жавобни ёзиб топшириши. Мазмунсиз, чала ёзилган назорат ишлари эгаларига қайтарилади ва қоникарсиз баҳоланади.

Дафтарнинг юзига талабанинг фамилияси, исми, отасининг исми, рейтинг дафтарчасининг шифри ва мутахассислиги, манзилгоҳи акс эттирилиши лозим.

НАМУНА:

с/б 11-06 ТМЖ гуруҳи талабаси

Ортиқов Мадийёрнинг

“Ҳуқуқшунослик”

фанидан ёзган назорат иши.

Ш-2634

Манзилгоҳ: Бухоро шаҳар, А.Дониш кўчаси 15 уй.

Ёзма назорат ишининг ҳажми 22-24 бетлар атрофида бўлиши керак. Ёзма иш икки қисмдан ташкил топади: кўрсатилган адабиётлардан конспект ва режа бўйича мавзунинг батафсил баёни. Ёзма ишда берилган адабиётларнинг асосий мазмуни ўз аксини топиши лозим.

Ёзма иш чиройли, тушунарли ва грамматик хатолардан холи бўлиши шарт. Сессия бошланмасдан аввал талаба ўз ишининг натижасини билиши зарур, чунки назорат иши қониқарли баҳоланмаган тақдирда, назорат иши талабага қайтарилади ва у қониқарсиз баҳоланган назорат ишини қайта ишлаб яна жўнатиб юборишга вақт қолиши керак, акс ҳолда деканат томонидан сессия бошланиши билан бу ишга чек қўйилади.

Назорат ишлари қўйидаги ҳолларда қониқарли баҳоланмайди:

1. Ҳажми жиҳатидан талабга жавоб бера олмаса:
2. Назорат иши дарслик адабиётини бошдан охиригача кўчирган бўлса, яъни фикрларда мантиқий боғланиш бўлмаса, сўзлар қисқартирилган бўлса:
3. Назорат иши ўз мавзуси асосида ёзилмаган бўлса:
4. Назорат ишини ёзишда сиёсий хатоликларга йўл қўйган бўлса ва хоказо. Ўз вақтида мазмунли, чиройли, бехато ёзилган назорат ишлар муаллифларига кафедра аъзолари ўз миннатдорлигини билдиради.

“ҲУҚУҚШУНОСЛИК”

ФАНИДАН БАҲОЛАШ МЕЗОНИ.

“Ҳуқуқшунослик” фанидан олинган билимларни назорат қилишнинг муҳим шакллари талабаларнинг реферат тайёрлаши, улар билан амалий машғулотлар ўтказиш, назарий конференцияларда чиқиши ва назорат иши ёзишидир. Айниқса, сиртдан ўқийдиган талабаларни билим даражасини назорат қилиш усуллари “Ҳуқуқшунослик” фанидан дан асосийси – бу ёзма назорат ишидир.

“Ҳуқуқшунослик” фанидан максимал рейтинг балли ўқув режасида ажратилган соатлар миқдоридан келиб чиқиб, 36 балл белгиланган. Талаба билимини рейтинг бўйича баҳолаш қўйидагича амалга оширилади:

ЖБ умумий баллнинг 30%ини, яъни 10,8 баллни ташкил этади.

ОБ умумий баллнинг 40%ини, яъни 14,4 баллни ташкил этади.

ЯБ умумий баллнинг 30 % ини, яъни 10,8 баллни ташкил этади.

Талаба билимини баҳолашда аввал уни “Ҳуқуқшунослик” фанини ўзлаштириш кўрсаткичи аниқланади, чунки дарс соатлари миқдорига мувофиқ унинг фан бўйича рейтинги ҳисоблаб топилади.

“Ҳуқуқшунослик” фани сиртқи бўлимнинг I – курсларида ўқитилади. Бу фан ўқув юкламаси бўйича баъзи факультетларда I – семестрда, баъзиларда эса 2 семестрда ўзлаштирилади. Талабанинг “Ҳуқуқшунослик” фани бўйича ўзлаштиришини баҳолаш семестр давомида мунтазам равишда олиб борилади ва қўйидагича амалга оширилади.

ЖОРИЙ БАҲОЛАШ, ОРАЛИҚ БАҲОЛАШ, ЯКУНИЙ БАҲОЛАШ.

“Ҳуқуқшунослик” фанидан ЖБ амалий машғулотлар асосида амалга оширилади. Унда “Ҳуқуқшунослик” фанининг амалий машғулотларда белгиланган ҳар бир мавзуси бўйича талабанинг билим даражасини, дарсга мустақил тайёргарлиги, ўзлаштириб боришни аниқлаб бориш назарда тутилади.

“Ҳуқуқшунослик ” фанидан **ЖБ** ўз хусусиятидан келиб чиқиб, сўров, баҳс – мунозара , суҳбат муаммо қўйиш , унинг ечимини топиш ва тест саволлари бериш шаклларида амалга оширилади.

Ушбу фандан **ОБ** талабага ўқишга келишидан олдин назорат иши сифатида мустақил бажариш учун берилади. Талаба уни бажариш учун турли адабиётлардан ва мазкур услубий кўрсатмадан фойдаланиши мумкин. Якуний назорат эса, талаба фанни ўзлаштириб бўлганидан кейин, унинг олган билим даражасини аниқлаш учун олинади.

НАЗОРАТ ИШЛАРИ ТАҚСИМОТИНИНГ ЖАДВАЛИ.

Шифр	Вариант	Шифр	Вариант	Шифр	Вариант	Шифр	Вариант	Шифр	Вариан
01	30	21	10	41	20	61	10	81	30
02	29	22	9	42	21	62	11	82	1
03	28	23	8	43	22	63	12	83	2
04	27	24	7	44	23	64	13	84	3
05	26	25	6	45	24	65	14	85	4
06	25	26	5	46	25	66	15	86	5
07	24	27	4	47	26	67	16	87	6
08	23	28	3	48	27	68	17	88	7
09	22	29	2	49	28	69	18	89	8
10	21	30	1	50	29	70	19	90	9
11	20	31	10	51	30	71	20	91	10
12	19	32	11	52	1	72	21	92	11
13	18	33	12	53	2	73	22	93	12
14	17	34	13	54	3	74	23	94	13
15	16	35	14	55	4	75	24	95	14
16	15	36	15	56	5	76	25	96	15
17	14	37	16	57	6	77	26	97	16
18	13	38	17	58	7	78	27	98	17
19	12	39	18	59	8	79	28	99	18
20	11	40	19	60	9	80	29	00	19

1- МАВЗУ. ДАВЛАТНИНГ КЕЛИБ ЧИҚИШИ МОҲИЯТИ, БЕЛГИЛАРИ, ШАКЛЛАРИ.

Режа:

1. Давлат ҳуқуқ фанининг предмети ва вазифалари.
2. Фуқаролик жамияти ва давлат тушунчаси.
3. Давлатнинг келиб чиқиши, унга доир назариялар.
4. Давлатнинг белгилари, шакллари ва функциялари.
5. Ҳуқуқий давлат тушунчаси.

Адабиётлар.

- Каримов И.А. Ватан саждагоҳ каби муқаддасдир. Т.3.Тошкент,1996.6- 363б
- Каримов И.А. Бунёдкорлик йўлидан. Т.4.Тошкент, 1996. 80-бет.
- Каримов И.А. Ўзбекистон ХХІ аср бўсағасида: ҳавфсизликка таҳдид,барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари.Тошкент,1997,173
- Давлат ва ҳуқуқ асослари. Тошкент, 1995йил.
- Саидов А, Таджиханов У. Давлат ва ҳуқуқ асослари. Тошкент, 1999 йил
- Ҳуқуқшунослик. Ўқув қўлланма. Тошкент, 2002 йил

2- МАВЗУ. ҲУҚУҚНИНГ ПАЙДО БЎЛИШИ.

Режа:

1. Ҳуқуқнинг белгилари, вазифалари.
2. Ҳуқуқнинг келиб чиқишига доир назариялар.
3. Ҳуқуқ ва ахлоқ. Ҳуқуқ нормалари, тизими.
4. Ҳуқуқ манбалари.
5. Ҳуқуқбузарлик, белгилари, турлари.

Адабиётлар:

- Саидов А.,Таджиханов У.Давлат ва ҳуқуқ асослари. Тошкент, 1999 йил
- Саидов А., ТаджихановУ.,Одилқориев Ҳ. Давлат ва ҳуқуқ асослари.Тошкент, 2002йил
- Исломов З.,Мирхамидов М. Ҳуқуқшунослик. Тошкент, 2002 йил

- Таджиханов У.,Одилқориев Ҳ. Давлат ва ҳуқуқ назарияси. Тошкент, 2002 йил.

3- МАВЗУ . ҲУҚУҚНИНГ МОҲИЯТИ, БЕЛГИЛАРИ, ТИЗИМИ ВА МАНБАЛАРИ.

Режа:

- 1.Ҳуқуқнинг пайдо бўлиши ва моҳияти.
2. Ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданият.
3. Ҳуқуқнингмеёри, шакллари ва типлари.
4. Ижтимоий нормалар тизимида ҳуқуқнинг ўрни.
5. Ҳуқуқ тизими.

Адабиётлар:

- Саидов А.,Таджиханов У.Давлат ва ҳуқуқ асослари. Тошкент, 1999 йил
- Саидов А., ТаджихановУ.,Одилқориев Ҳ. Давлат ва ҳуқуқ асослари.Тошкент, 2002йил
- Исломов З.,Мирхамидов М. Ҳуқуқшунослик. Тошкент, 2002 йил
- Таджиханов У.,Одилқориев Ҳ. Давлат ва ҳуқуқ назарияси. Тошкент, 2002 йил.

4 – МАВЗУ. МАЪМУРИЙ ҲУҚУҚ АСОСЛАРИ.

Режа:

1. Маъмурий ҳуқуқ тушунчаси.
2. Маъмурий ҳуқуқ тизими ва манбалари.
3. Маъмурий ҳуқуқий муносабатлар.
4. Маъмурий ҳуқуқбузарлик маъмурий жазо.
5. Маъмурий жазо турлари.

Адабиётлар:

- Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. Тошкент, 2003 йил
- Ўзбекистон Республикаси Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги Кодекси.Тошкент,1999й

- Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги Кодексига шарҳлар.Тошкент, 1999 йил
- Ҳуқуқшунослик. Ўқув қўлланмаси. Тошкент, 2002 йил.
- О.Ҳусанов. Давлат органлари. Тошкент, 1996 йил.

5 - МАВЗУ. ФУҚАРОЛИК ҲУҚУҚИ АСОСЛАРИ.

Режа:

1. Фуқаролик ҳуқуқи тушунчаси, тамойиллари ва тизими.
2. Фуқаролик ҳуқуқий муносабатлар.
3. Фуқароларнинг ҳуқуқ лаёқати муомала лаёқати.
4. Муомала лаёқати тушунчаси.
5. Жисмоний шахслар.

Адабиётлар:

- Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. Т.,2003йил
- Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик Кодекси.Т.,1996 йил
- Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик ҳуқуқи. Т.,1996 йил
- И.Зокиров, М.Баротов. Ўзбекистон Республикасида фуқароларнинг ҳуқуқ ва муомала лаёқати. Т.,1998 йил.
- Б.Тошев. Муаллифлик ҳуқуқи. Т.,1997 йил.
- Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексига шарҳлар. Т.,1998 йил
- Ўзбекистон Республикаси “Мулкчилик тўғрисида”ги қонунга шарҳлар. Т.,1996йил
- Мероснинг очилиши. //Ҳаёт ва қонун. 2004 йил, № 5.

6-МАВЗУ. МУЛК ҲУҚУҚИ,

Режа:

1. Мулк ҳуқуқи тушунчаси.
2. Ўзбекистонда мулкчилик ҳуқуқи асослари.
3. Мулк ҳуқуқининг вужудга келиши.
4. Мулк ҳуқуқининг бекор қилиниши

5. Мулк ҳуқуқининг муҳофаза қилиниши.

Адабиётлар:

- Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. Т.,2003йил
- Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик Кодекси.Т.,1996 йил
- Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик ҳуқуқи. Т.,1996 йил
- И.Зокиров, М.Баротов. Ўзбекистон Республикасида фуқароларнинг ҳуқуқ ва муомала лаёқати. Т.,1998 йил.
- Б.Тошев. Муаллифлик ҳуқуқи. Т.,1997 йил.
- Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексига шарҳлар. Т.,1998 йил
- Ўзбекистон Республикаси “Мулкчилик тўғрисида”ги қонунга шарҳлар. Т.,1996йил
- Мероснинг очилиши. //Ҳаёт ва қонун. 2004 йил, № 5.

7-МАВЗУ. ВОРИСЛИК ҲУҚУҚИ.

Режа

1. Ворислик ҳуқуқи тушунчаси.
2. Қонун буйича ворислик.
3. Васият буйича ворислик.
4. Васиятнинг бекор қилиниши.
5. Васиятнинг ўзгартирилиши.

Адабиётлар:

- Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. Т.,2003йил
- Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик Кодекси.Т.,1996 йил
- Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик ҳуқуқи. Т.,1996 йил
- И.Зокиров, М.Баротов. Ўзбекистон Республикасида фуқароларнинг ҳуқуқ ва муомала лаёқати. Т.,1998 йил.
- Б.Тошев. Муаллифлик ҳуқуқи. Т.,1997 йил.
- Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексига шарҳлар. Т.,1998 йил
- Ўзбекистон Республикаси “Мулкчилик тўғрисида”ги қонунга шарҳлар. Т.,1996йил

- Мероснинг очилиши. //Ҳаёт ва қонун. 2004 йил, № 5.

8-МАВЗУ. ИСТЕЪМОЛЧИЛАР ҲУҚУҚИНИ ҲИМОЯЛАШ АСОСЛАРИ.

Режа:

1. Истеъмолчилар ҳуқуқлари тўғрисида тушунча.
2. Истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тушунчаси.
3. Истеъмолчиларнинг товар тўғрисида маълумот олиш ҳуқуқи.
4. Истеъмолчиларга сифатсиз маҳсулот чиқариш ёки сотиш оқибатлари.
5. Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини суд томонидан ҳимоя қилиниши.

Адабиётлар:

- Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. Тошкент, 2003йил.
- Ўзбекистон Республикасининг Фуқаролик кодекси. Тошкент, 1996йил.
- В.Топилдиев. Истеъмолчилар ҳуқуқини ҳимоя қилиш курси бўйича ўқув услубий қўлланма.
- Ўзбекистон Республикасининг «Истеъмолчиларининг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги қонуни. 1996 йил 26 апрель Халқ сўзи газетаси.
- Х.Р.Раҳмонқулов. «Олди сотди шартномаси» Тошкент, 2000 йил.
- Истеъмолчилар, ҳуқуқингизни биласизми. Қонун ҳимоясида. 1998 йил 7-сон

9- МАВЗУ. МЕҲНАТ ҲУҚУҚИ.

Режа:

1. Меҳнат ҳуқуқи тушунчаси,
2. Меҳнат ҳуқуқи манбалари.
3. Меҳнат ҳуқуқи принциплари.
- 4.Меҳнат ҳуқуқи функциялари.
5. Меҳнатга оид муносабатлар субъектлари.

Адабиётлар:

- Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. Тошкент, 2003йил
- Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат Кодекси.Тошкент,Адолат, 1999йил

- Турсунов Й. “Меҳант ҳуқуқи”. Тошкент, “Молия”, 1999йил
- Гасанов М.,Соколов Е. Ўзбекистон Республикасида меҳнат шартномаси (контракт).
1 ва 2-китоб. Тошкент,1996йил. 5-52 бет.
- Трудовое право. Москва.1998год.
- Турсунов Й.,Усмонова М. Меҳнат ҳуқуқи. Тошкент, “Молия”, 2001йил
- Ҳуқуқшунослик.
- Ўқув қўлланмаси. Тошкент, 2002йил.

10-МАВЗУ .МЕҲНАТ ШАРТНОМАСИ,

Режа.

1. Меҳнат шартномаси тушунчаси.
2. Меҳнат шартномаси.
3. Меҳнат шартномасининг бекор қилиниши.
4. Муайян, номуайян ва вақтинчалик муддатга тузилган меҳнат шартномалари.
5. Меҳнат дафтарчаси.

Адабиётлар:

- Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. Тошкент, 2003йил
- Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат Кодекси.Тошкент,Адолат, 1999йил
- Турсунов Й. “Меҳант ҳуқуқи”. Тошкент, “Молия”, 1999йил
- Гасанов М.,Соколов Е. Ўзбекистон Республикасида меҳнат шартномаси (контракт).
1 ва 2-китоб. Тошкент,1996йил. 5-52 бет.
- Трудовое право. Москва.1998год.
- Турсунов Й.,Усмонова М. Меҳнат ҳуқуқи. Тошкент, “Молия”, 2001йил
- Ҳуқуқшунослик.
- Ўқув қўлланмаси. Тошкент, 2002йил.

11 –МАВЗУ. ИШ ВАҚТИ ВА ДАМ ОЛИШ ВАҚТИ.

Режа

1. Иш вақти тушунчаси.
2. Дам олиш вақти тушунчаси.
3. Иш вақти ва дам олиш вақтининг турлари.
4. Меҳнат таътили.
5. Иш вақтини ҳуқуқий бошқариш.

Адабиётлар:

- Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. Тошкент, 2003йил
- Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат Кодекси. Тошкент, Адолат, 1999йил
- Турсунов Й. “Меҳант ҳуқуқи”. Тошкент, “Молия”, 1999йил
- Гасанов М., Соколов Е. Ўзбекистон Республикасида меҳнат шартномаси (контракт). 1 ва 2-китоб. Тошкент, 1996йил. 5-52 бет.
- Трудовое право. Москва. 1998год.
- Турсунов Й., Усмонова М. Меҳнат ҳуқуқи. Тошкент, “Молия”, 2001йил
- Ҳуқуқшунослик. Ўқув қўлланмаси. Тошкент, 2002йил.

12-МАВЗУ. ОИЛА ҲУҚУҚИ АСОСЛАРИ.

Режа.

1. Оила ҳуқуқи тушунчаси.
2. Никоҳ тушунчаси, уни тузиш тартиби ва шартлари.
3. Никоҳ шартномаси, эр ва хотиннинг шахсий, мулкӣ ҳуқуқлари.
4. Ота-оналик ва унинг ҳуқуқий оқибатлари.
5. Алимент мажбуриятлари.

Адабиётлар

- Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. Тошкент, 2003 йил
- И.Каримов. Ватан саждагоҳ каби муқаддасдир. 3-том. Тошкент, 1996 йил
- Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунчалар ва тамойиллар. Тошкент, 2001
- Ўзбекистон Республикасининг Оила Кодекси. Тошкент, 1998 йил
- Ф.Отахўжаев. Никоҳ ва унинг ҳуқуқий тартибга солиниши. Тошкент, 1995

- Г.Абдумажидов. Фуқаролик ва Оила муносабатлари.
- Ҳуқуқшунослик. Ўқув қўлланмаси. Тошкент, 2002 йил.

13-МАВЗУ. ЭКОЛОГИЯ ҲУҚУҚЛАРИ АСОСЛАРИ.

Режа:

1. Экология ҳуқуқи тушунчаси ва унинг моҳияти.
2. Экология ҳуқуқ объектлари
3. Экологик ҳуқуқий жавобгарлик
4. Ердан, сувдан, ер ости бойликларидан фойдаланиш ва уларни ҳуқуқий муҳофаза қилиш

Адабиётлар:

- Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. 8-2003 йил
- Ўзбекистон Республикасининг «Табиатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги қонуни. Т.1992 йил.
- Ўзбекистон Республикасининг «Сув ва сувдан фойдаланиш тўғрисида»ги қонун. Т.1993 йил 6 май.
- Ўзбекистон Республикасининг «Ер кодекси». Тошкент, 1991 йил.
- Холмўминов Ж.Т. Экология ва қонун. Тошкент, 2000 йил.
- Хайшибоев Э.Р. Экология ҳуқуқи ўқув қўлланмаси. Тошкент, 2001 йил.

14-МАВЗУ. ЖИНОЯТ ҲУҚУҚИ АСОСЛАРИ.

Режа:

1. Жиноят ҳуқуқи тушунчаси, вазифалари ва тамойиллари.
2. Жиноий жавобгарлик, жиноятчилик тушунчаси.
3. Жиноятнинг таркибий унсурлари.
4. Жазо тушунчаси, жазо турлари, жиноий жавобгарликдан ва жиноий жазодан озод қилиш асослари.

Адабиётлар:

- Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. Тошкент, 2003йил
- Каримов И.А. Инсон ҳуқуқлари ва эркинликлари ҳамда манфаатлари – олий кадрият. Халқ сўзи, 2005 йил. 6 декабр.
- Ўзбекистон Республикаси Жиноят Кодекси. Тошкент, 1994 йил.
- Жиноят Кодексига шарҳлар. Тошкент, 1996 йил.
- Бағрикенглик демократияси. Ҳаёт ва қонун, 2005йил, 2-сон
- Жазони либераллаштириш. Ҳаёт ва қонун, 2004йил, 5-сон
- Ўлим жазоси керакми? Ҳаёт ва қонун, 2005йил, 4-сон
- Ҳуқуқшунослик. Тошкент, 2002йил. Ўқув қўлланмаси.
- Ўзбекистон Республикасининг Қонуни. Жиноий жазоларнинг либераллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг Жиноят, Жиноят-процессуал кодекслари ҳамда Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига ўзгартиришлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида. Тошкент, 2001 йил.
- Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистонда ўлим жазосини бекор қилиш тўғрисида”ги қарори. //Халқ сўзи, 2005 йил. 1 август
- Б.Мирзакулов. Ҳуқуқий – демократик жамият куриш-бош апзифа. Бухоронома газетаси, 2005 йил, 1 октябр сони
- Б. Мирзакулов. Аниқ мақсад йўлида. Бухоронома, 2005 йил. 1 октябр

15- МАВЗУ. ХАЛҚАРО ҲУҚУҚ АСОСЛАРИ

Режа

1. Халқаро ҳуқуқ тушунчаси, объектлари, тамойиллари ва функциялари.
2. Халқаро ҳуқуқий меъёрлар.
Халқаро ҳуқуқий тизими.
3. Халқаро ҳуқуқий муносабатлар.Халқаро ҳуқуқ манбалари, субъектлари.
Халқаро ҳуқуқ соҳалари.
4. Ўзбекистон Республикасининг ташқи сиёсатининг асосий принциплари ва дипломатия.

Адабиётлар

- Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. Тошкент. 2003 йил. 6-бет
- Инсон ҳуқуқлари тўғрисида халқаро билль. Тошкент. Адолат, 1992 йил
- Международные Конвенции по таможенному делу. Сборник международных документов. Ташкент. «Шарк». 1995г.
- Ўзбекистон Республикаси Қонунчилиги асослари. “Адолат”, 2000й. Тошкент. 642-646 бетлар
- Р.А.Тузмухамедов., Р.Т.Хакимов. Халқаро ҳуқуқ асослари. Тошкент. 1998й (Ўқув қўлланма)

16- МАВЗУ. ЖИСМОНИЙ ШАХСЛАР.

Режа

1. Жисмоний шахс тушунчаси.
2. Жисмоний шахснинг ҳуқуқий мақоми.
3. Жисмоний шахснинг ҳуқуқий лаёқати.
4. Жисмоний шахснинг муомала лаёқати.
5. Жисмоний шахс – мулк ҳуқуқининг субъекти сифатида.

Адабиётлар:

- Ўзбекистон республикасининг Фуқаролик Кодекси. Т.,1996. 1-қисм
- Жисмоний шахснинг ҳуқуқий мақоми. //Қонун ҳимоясида.2002.№2
- Давлат ва ҳуқуқ асослари. Изоҳли луғат.1997
- Ҳуқуқшунослик. Т., 2000. 146-148б

17-МАВЗУ. БИТИМ

Режа

1. Битим тушунчаси
2. Битим турлари
3. Битимнинг шакллари
4. Битимларнинг ҳақиқийлик шартлари
5. Ҳақиқий бўлмаган битимлар оқибатлари

Адабиётлар:

- Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик Кодекси. Т.,1996. 54-64б
- Давлат ва ҳуқуқ асослари. Изоҳли луғут.1996
- Ҳуқуқшунослик.Т.,2002. 164-169б

18-МАВЗУ. ХУСУСИЙ МУЛК ҲУҚУҚИ.

Режа

1. Мулк ҳуқуқининг вужудга келиши
2. Хусусий мулк ҳуқуқи тушунчаси
3. Хусусий мулкнинг объектлари ва субъектлари
4. Хусусий мулкнинг ҳуқуқий асослари
5. Ўзбекистонда хусусий мулкнинг ривожланиши

Адабиётлар:

- Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик Кодекси. Т., 1996. 92-94б
- Хусусий мулк моҳияти ва аҳамияти. Ҳуқуқ 1999. №3
- Ер ва хусусий мулкчилик. //Ҳаёт ва қонун. 1997. №2 40-44б
- Хусусий мулк ҳуқуқи. //Ҳаёт ва қонун. 2002. №1
- Ҳуқуқшунослик.Т., 2002. 151-159 б.

19-МАВЗУ. АМИР ТЕМУРНИНГ ҲУҚУҚИЙ ҚАРАШЛАРИ.

Режа

1. Амир Темури даврида давлат бошқаруви.
2. “Темур тузуклари” ҳуқуқий манба сифатида
3. Амир Темурининг ҳуқуқий қарашлари
4. “Куч - адолатдадир”
5. Шариат ва қонунчилик.

Адабиётлар:

- “Темур тузуклари”. Т.,1992.
- Соҳибқироннинг адолат ҳақидаги таълими. //Ҳаёт ва қонун. 1996.№8
- А.Темур ва ўзбек давлатчилиги. //Ҳаёт ва қонун.1996. №9

- Буюк Соҳибқирон, шариат ва қонунчилик. //Ҳаёт ва қонун.1996.№12
- Соҳибқирон ва миллий мафкура. //Қонун ҳимоясида. 2002.№2

20-МАВЗУ. ДАВЛАТ ҲОКИМИЯТИ ШАКЛЛАРИ, ФУНКЦИЯЛАРИ

Режа

1. Давлат тушунчаси, давлатнинг моҳияти
2. Бошқарув услубига кўра давлатнинг шакллари
3. Давлатнинг ички функциялари
4. Давлатнинг ташқи функциялари
5. Давлат механизми
6. Давлат, жамият ва шахснинг ўзаро муносабатлик

Адабиётлар:

- Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. Т.,1992.9-11б
- Миллий давлатчилик сари. //Ҳаёт ва қонун.1996. №2
- Ҳокимият тақсимланиши тамойиллари. //Ҳаёт ва қонун.1994. №2
- Давлат ва ҳуқуқ асослари. Т.,1999. 11-20 б
- Ҳуқуқшунослик. Т.,2000. 12-40 б

21- МАВЗУ. КОРХОНАЛАР.

Режа

1. Тижорат юридик шахслар.
2. Корхоналар тушунчаси
3. Корхона хўжалик фаолиятининг ҳуқуқий асослари
4. Корхонани бошқариш
5. Корхона фаолияти ва банкротлик (ночорлик)

Адабиётлар:

- Ўзбекистон Республикасининг “Корхоналар тўғрисида”ги қонуни.Т.,1992
- Ўзбекистон Республикасининг Фуқаролик Кодекси. Т.,1996.1-қисм.34-36б
- Ўзбекистон Республикасининг қонунлари. Т., 1994. 235-236 б

- Ўзбекистон Республикасининг Қонун ва Фармонлар. Т., 1992. 77-100б
- Ўзбекистон Республикасида тадбиркорлик тўғрисидаги Қонун ҳужжатлари. Т., 1999. 60-89б
- Ҳуқуқшунослик. Т., 2002. 131-137б

22-МАВЗУ. ҲУҚУҚИЙ ДАВЛАТ ҚУРИШНИНГ АСОСИЙ ШАРТ-ШАРОИТЛАРИ.

Режа.

1. Ҳуқуқий давлат тушунчаси, моҳияти, мазмуни
2. Ҳуқуқий давлат қуришнинг назарий асослари
3. Ўзбекистонда ҳуқуқий давлат қуришнинг шарт-шароитлари
4. Ўзбекистонда ҳуқуқий давлат барпо этишда амалда оширилган ишлар
5. Ҳуқуқий давлат ва фуқаролик жамияти тушунчаси

Адабиётлар:

- Каримов И.А. Адолатли жамият сари. Т., 1998.
- Каримов И.А. “Йўлимиз-мустақил давлатчилик ва тараққиёт йўли”.Т.,1994
- Азизхўжаев А. Демократия-халқ ҳокимияти демакдир. Т., 1996
- Давлатчилигимизнинг ҳуқуқий асослари. //Халқ сўзи.1998. 19 май
- Ҳуқуқий давлат қуриш йўлида.// Ҳаёт ва қонун. 1994. №3
- Ўзбекистон ҳуқуқий фуқаролик жамиятини яратиш бўсағасида.// Қонун ҳимоясида. 2001. №7
- Умаров У. Ҳуқуқий давлат мезонлари.// Ҳаёт ва қонун. Т., 2002. №1
- Давлат ва ҳуқуқ асослари. Т.,1999. 20-22б
- Ҳуқуқшунослик. Т., 2002 19-26.

23-МАВЗУ. ҲУҚУҚИЙ ЛАЁҚАТ ВА МУОМАЛА ЛАЁҚАТИ

Режа

1. Фуқаролик ҳуқуқида ҳуқуқий лаёқат тушунчаси
2. Муомала лаёқати.

3. Фуқароликнинг муомала лаёқатининг четлаш
4. Васийлик ва ҳомийлик
5. Фуқарони бедарак йўқолган деб эълон қилиш

Адабиётлар:

- Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик Кодекси. Т., 1996. 7-22б
- Давлат ва ҳуқуқ асослари. Изоҳли луғат.Т., 1997
- Аҳоли учун юридик маълумотнома. Т., 1995. № 4. 94-95б
- Баротов М., Зокиров И. Ўзбекистон Республикасида Фуқароликнинг ҳуқуқ ва муомала лаёқати. Т., 1998
- Эмансипация нима? //Қонун ҳимоясида. 2002. №2
- Ҳуқуқшунослик. Т., 2002. 128-130б

24-МАВЗУ. ЭР-ХОТИННИНГ МУЛКИЙ ҲУҚУҚЛАРИ ВА МАЖБУРИЯТЛАРИ.

Режа

1. Мулк ҳуқуқи тушунчаси.
2. Эр-хотиннинг шахсий ҳуқуқлари
- 3.Эр-хотиннинг мулкый ҳуқуқлари ва мажбуриятлари
4. Эр-хотиннинг ҳар бирининг мулки.
5. Никоҳ шартномаси

Адабиётлар:

- Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. Т., 1992. 20-21б
- Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик Кодекси. Т.,1996 76-100б
- Ўзбекистон Республикасининг Оила Кодекси. Т., 1998. 12-25б
- Никоҳни бекор қилиш шартлари. //Ҳаёт ва қонун. 1997. №2
- Никоҳ шартномаси. //Қонун ҳимоясида. 1998. № 5-6
- Никоҳ шартномаси. //Қонун ҳимоясида. 2002. №2
- Эр-хотиннинг мулкый муносабатлари. //Ҳаёт ва қонун. 2001. №6

- Ҳуқуқшунослик. Т., 2002. 201-205б

25-МАВЗУ. МАЪМУРИЙ ҲУҚУҚБУЗАРЛИК ВА МАЪМУРИЙ ЖАЗО.

Режа

1. Юридик ҳуқуқбузарлик тушунчаси
2. Маъмурий ҳуқуқбузарлик тушунчаси
3. Маъмурий жавобгарлик.
4. Маъмурий жазо тушунчаси
5. Маъмурий жазо турлари

Адабиётлар:

- Ўзбекистон Республикасининг маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги Кодекси. 11-18 б.
- Маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги Кодекси. //Ҳаёт ва қонун. 1994.11-18б
- Ҳуқуқшунослик. Т., 2000. 129-134б
- Ҳуқуқшунослик. Т., 2002. 111-117б

26-МАВЗУ.ЮРИДИК ШАХСЛАР

Режа

1. Юридик шахс тушунчаси
2. Юридик шахснинг ҳуқуқий қобилияти
3. Юридик шахсни ташкил этиш
4. Юридик шахсни рўйхатдан ўтказиш
5. Юридик шахсни тугатиш

Адабиётлар:

- Ўзбекистон Республикасининг Фуқаролик Кодекси. 1996.й.1-қис 22-46 б
- Акциядорлик жамиятлари юридик шахс сифатида. //Қонун ҳимоясида.2001.№5-6 б.

- Аҳоли учун юридик маълумотнома.Т.1995.й.85-86.б.
- Ҳуқуқшунослик Т.2002.й.129-144 б.

27-МАНЗАУ. МАЖБУРИЯТ ҲУҚУҚИ.

Режа

- 1.Мажбурият тушунчаси.
- 2.Мажбуриятларни бажариш.
- 3.Мажбуриятларни бажаришини таъминлаш.
4. Мажбуриятларни бузганлик учун жавобгарлик.
- 5 Мажбуриятларнинг тўхталиши..

Адабиётлар:

- Ўзбекистон Республикасининг Фуқаролик Кодекси. 1996.й.1-қисм. 104-162б.
- Аҳоли учун юридик маълумотнома.Т.1995.й.№4.
- Давлат ҳуқуқи асослари.1995й.

28-МАНЗАУ.ШАРТНОМА.

Режа.

1. Шартнома тушунчаси.
2. Шартнома тузиш.
3. Шартномани ўзгартириш
4. Шартномани бекор қилиш асослари
5. Шартномани ўзгартириш ва бекор қилиш шартлари

Адабиётлар:

- Ўзбекистон Республикасининг Фуқаролик Кодекси. Т., 1996. 149-162.238-312б
- Ҳуқуқшунослик . Т., 2002. 159-164б
- Кредит шартномаси. //Ҳаёт ва қонун. 2001. № 4

29-МАВЗУ. МУАЛЛИФЛИК ҲУҚУҚИ.

Режа

1. Муаллифлик ҳуқуқи тушунчаси.
2. Ҳаммуаллифлик ҳуқуқи
3. Асарни эълон қилиш ҳуқуқи
4. Фойдаланиш ҳуқуқи
5. Муаллифлик шартномаси

Адабиётлар:

- Тошев Б. Муаллифлик ҳуқуқи ҳақида. //Ҳаёт ва қонун. Т., 1996. № 12
- Ўзбекистон Республикасининг Фуқаролик Кодекси. Т., Адолат. 1996.2-қисм. 474-489б
- Аҳоли учун юридик маълумотнома. Т., 1995. 51-52б
- Давлат ҳуқуқи асослари. Т., 1995. 364-366б

30-МАВЗУ. МЕҲНАТ ИНТИЗОМИ ВА МОДДИЙ ЖАВОБГАРЛИК.

Режа

- 1.Жиноий жавобгарлик тушунчаси
2. Жиноятнинг таркиби
3. Жиноят объекти ва субъекти
4. Жиноий жазо тушунчаси
5. Жиноий жазо турлари

Адабиётлар:

- Каримов И.А. Адолат-қонун устуворлигидир. //Халқ сўзи.2001. 31 август
- Ўзбекистон Республикасининг Жиноят Кодекси. Т., Адолат. 1995. 8-32б
- Ахмедов.,Сатторов А. Ўзбекистон инсон ҳуқуқлари ва қонунлар. 1999
- Ҳуқуқшунослик. Т., 2002. 225-233б

31-МАВЗУ. МИЛЛИЙ ИСТОҚЛОЛ МАФКУРАСИ ВА ҲУҚУҚ ФАНИ

Режа

1. Миллий ғоя ва миллий мафкура
2. Мустақиллик – бу ҳуқукдир
3. Маънавий-ҳуқуқий мерос ва унинг аҳамияти
4. Инсон ҳуқуқлари-олий қадрият
5. Мустақиллик даврида ҳуқуқ фанининг ривожланиши

Адабиётлар:

- Каримов И.А. Миллий давлатчилик, истиқлол мафкураси ва ҳуқуқий маданият тўғрисида. Т., 1999
- Мафкура-ижтимоий эҳтиёж маҳсули. //Хаёт ва қонун. 2001. № 4
- Ҳуқуқий маърифат ва маданият. // Хаёт ва қонун. 2001. № 2-3
- Ҳуқуқшунослик. Т., 2002, 39-40б

32-МАВЗУ. АХЛОҚ ВА ҲУҚУҚ

Режа

1. Ахлоқ тушунчаси
2. Ахлоқ ва ҳуқуқнинг ўзаро боғлиқлиги
3. Ахлоқ ва ҳуқуқ меъёрлари, уларнинг алоқадорлиги
4. Ҳуқуқ ва ахлоқ ўртасидаги зиддият
5. Ижтимоий меъёрлар тизимида ҳуқуқнинг ўрни.

Адабиётлар:

- Давлат ва ҳуқуқ асослари. Т., 1999. 41-47б
- Ҳуқуқшунослик. Т., 49-58б
- Ахлоқ ва ҳуқуқий онг. //Хаёт ва қонун. 2002. № 3-4

33 - МАВЗУ.42 ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИ ВА ДАВЛАТ ТУШУНЧАСИ

Режа

1. Жамият ва шахс
2. Фуқаролик жамияти тушунчаси
3. Фуқароларнинг ўз-ўзини бошқариш органлари
4. Ўзбекистонда фуқаролик жамияти барпо этилишининг шарт-шароитлари
5. Фуқаро, давлат ва жамият тушунчаларининг ўзаро боғлиқлиги.

Адабиётлар:

- “Ўзбекистон Республикасининг Фуқароларни ўзини-ўзи бошқариш органли тўғрисида”ги 1999. 14 апрель қонуни
- Конституция ва фуқаровий жамият.//Ҳуқуқ. 2000. №4
- Эркин фуқаролик жамият. //Хаёт ва қонун. 2000. № 9
- Фуқаролик жамияти. //Қонун ҳимоясида. 2002. № 6
- Давлат ва ҳуқуқ асослари. Т., 1999 6-76

34 –МАВЗУ. НИКОҲНИ БЕКОР ҚИЛИШ.

Режа

1. Никоҳни бекор қилиш асослари
2. Никоҳни бекор қилиш тартиби
3. Никоҳни бекор қилишнинг оқибатлари
4. Алимент мажбуриятлари
5. Никоҳни бекор этишнинг мулкӣ оқибатлари

Адабиётлар:

- Ўзбекистон Республикаси Оила Кодекси. Т.,1998. 25-31, 64-926
- Алимент тўлаш тартиби. // Қонун ҳимоясида. 1998. № 10
- Никоҳни бекор қилиш шартлари.// Хаёт ва қонун. 1997. № 2
- Ҳуқуқшунослик. Т.,2002. 198-201, 213-2166

35-МАНВЗУ. НИКОХ ШАРТНОМАСИ

Режа

1. Никох тузишнинг ҳуқуқий шарт-шароитлари
2. Никох шартномаси тушунчаси
3. Эр-хотиннинг биргаликдаги мулки
4. Эр-хотиннинг алоҳида мулки
5. Эр ва хотин мол-мулкининг шартномавий тартиби

Адабиётлар:

- Ўзбекистон Республикаси Оила Кодекси. Т., 1998. 20-246
- Никох шартномаси. // Қонун ҳимоясида. 1998. № 5-6
- Никох шартномаси. // Ҳаёт ва қонун. 2000. №9
- Ҳуқуқшунослик. Т. 2002. 201-2056

36-МАНВЗУ. ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ОИЛА ҚОНУНЧИЛИГИ

Режа

1. Оила тўғрисидаги қонун ҳужжатлари
2. Оилавий муносабатларда аёл ва эркекларнинг тенг ҳуқуқчилиги
3. Оила кодексининг қабул қилиниши ва унинг аҳамияти
4. Оила ва жамият муносабатлари
5. Оилавий ҳуқуқларни ҳимоя қилиш

Адабиётлар:

- Ўзбекистон республикаси Оила Кодекси. Т., 1998. 3-106
- Ҳуқуқшунослик. Т., 2000. 214-2166
- Ҳуқуқшунослик. Т., 2002. 194-1966
- Ўзбекистон: инсон ҳуқуқлари ва қонунлар. Т., 1999. 39-416

37-МАВЗУ. ЎЗБЕКИСТОНДА ҲУҚУҚИЙ МАДАНИЯТНИ ОШИРИШНИНГ МИЛЛИЙ ДАСТУРИ.

Режа

1. Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш Миллий Дастури
2. Фуқаро, жамият ва давлатнинг ўзаро муносабатларида аҳолининг ҳуқуқий маданияти ва ижтимоий фаоллигини ошириш
3. Фуқароларнинг ҳуқуқий таълими ва ҳуқуқий тарбиясини такомиллаштириш.
4. Давлат органлари ходимлари, мансабдор шахслар ва фуқароларнинг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш.
5. Юридик кадрларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш, малакасини ошириш

Адабиётлар:

- Саидов А., Султонов. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва инсон ҳуқуқлари. Т., 1998. 100-113б
- Ахмедов Ф., Сатторов А. Ўзбекистон: инсон ҳуқуқлари ва қонунлар. Т., 1999. 11-28б

-

38-МАВЗУ. ҲУҚУҚБУЗАРЛИКНИНГ БЕЛГИЛАРИ ВА ТУРЛАРИ

Режа

1. Ҳуқуқбузарлик тушунчаси
2. Ҳуқуқбузарлик белгилари
3. Ҳуқуқбузарлик турлари ва таркиби
4. Ҳуқуқбузарликнинг сабаблари
5. Ҳуқуқбузарликларни баҳолаш

Адабиётлар:

- Давлат ва ҳуқуқ асослари. Т., 1999. 58б
- Ҳуқуқшунослик. Т., 2002. 99-101б
- Ҳуқуқшунослик. Т., 2000. 102-104б

39-МАВЗУ. ЮРИДИК ЖАВОБГАРЛИК

Режа

1. Юридик жавобгарлик тушунчаси
2. Юридик жавобгарликнинг белгилари
3. Юридик жавобгарлик асоси
4. Юридик жавобгарликнинг турлари
5. Ҳуқуқбузарлик ва юридик жавобгарлик

Адабиётлар:

- Ҳуқуқшунослик. Т., 2000. 104-106 б
- Ҳуқуқшунослик. Т., 2002. 101-103 б
- Давлат ва ҳуқуқ асослари. Т. 1999. 59-62б

40- МАВЗУ. ҲУҚУҚ ВА ДАВЛАТНИНГ ЎЗАРО МУНОСАБАТЛИГИ

Режа

1. Ҳуқуқ тушунчаси
2. Давлат тушунчаси
3. Ҳуқуқ ва давлатнинг ўзаро боғлиқлиги
4. Ҳуқуқий давлат тушунчаси
5. Демократик, ҳуқуқий давлат қуриш шарт-шароитлари

Адабиётлар:

- Давлат ва ҳуқуқ асослари. Т., 1998. 6 б, 20-21б, 40б
- Ҳуқуқшунослик. Т., 2002. 19-26б
- Ўзбекистон: инсон ҳуқуқлари ва ҳуқуқлари. Т., 1999. 8-11б
- Ҳуқуқий давлат мезонлари. //Ҳаёт ва қонун. № 1

“Ҳуқуқшунослик” фанидан якуний назорат саволлари.

1. Давлатнинг келиб чиқиши моҳияти, белгилари, шакллари.
2. Фуқаролик жамияти ва давлат тушунчаси.

3. Давлатнинг келиб чиқиши, унга доир назариялар.
4. Давлатнинг белгилари, шакллари ва функциялари.
5. Ҳуқуқий давлат тушунчаси.
6. Ҳуқуқнинг пайдо бўлиши, моҳияти белгилари, тизими ва манбалари.
7. Ҳуқуқнинг белгилари, вазифалари.
8. Ҳуқуқнинг келиб чиқишига доир назариялар.
9. Ҳуқуқ ва ахлоқ. Ҳуқуқ нормалари, тизими.
10. Ҳуқуқ манбалари.
11. Ҳуқуқбузарлик, белгилари, турлари.
12. Маъмурий ҳуқуқ асослари.
13. Маъмурий ҳуқуқ тушунчаси.
14. Маъмурий ҳуқуқ тизими ва манбалари.
15. Маъмурий ҳуқуқий муносабатлар.
16. Маъмурий ҳуқуқбузарлик ва маъмурий жазо.
17. Фуқаролик ҳуқуқи тушунчаси, тамойиллари ва тизими.
19. Фуқароларнинг ҳуқуқ лаёқати ва муомала лаёқати.
20. Юридик шахслар, уларнинг турлари.
21. Мулк ҳуқуқи, ворислик ҳуқуқи ва муаллифлик ҳуқуқи.
22. Истеъмолчилар ҳуқуқини ҳимоялаш асослари.
23. Истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тушунчаси.
24. Истеъмолчиларнинг товар тўғрисида маълумот олиш ҳуқуқи.
25. Истеъмолчиларга сифатсиз маҳсулот чиқариш ёки сотиш оқибатлари.
26. Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини суд томонидан ҳимоя қилиниши.
27. Меҳнат ҳуқуқи.
28. Меҳнат ҳуқуқи тушунчаси, тамойиллари, тизими.
29. Меҳнат шартномаси тушунчаси.
30. Иш вақти, дам олиш вақти, таътиллари, иш ҳақи.
31. Меҳнат муҳофазаси, меҳнат низолари ва уларни кўриб чиқиш тартиби.
32. Оила ҳуқуқи асослари.
33. Оила ҳуқуқи тушунчаси.

34. Никоҳ тушунчаси, уни тузиш тартиби ва шартлари.
35. Никоҳ шартномаси,эр ва хотиннинг шахсий, мулкый ҳуқуқлари.
36. Ота-оналик ва унинг ҳуқуқий оқибатлари.
37. **Экология ҳуқуқлари асослари.**
38. Экология ҳуқуқи тушунчаси ва унинг моҳияти.
39. Экология ҳуқуқ объектлари
40. Экологик ҳуқуқий жавобгарлик
41. Ердан, сувдан, ер ости бойликларидан фойдаланиш ва уларни ҳуқуқий муҳофаза қилиш
42. **Жиноят ҳуқуқи асослари.**
43. Жиноят ҳуқуқи тушунчаси, вазифалари ва тамойиллари.
44. Жиноий жавобгарлик, жиноятчилик тушунчаси.
45. Жиноятнинг таркибий унсурлари.
46. Жазо тушунчаси, жазо турлари,жиноий жавобгарликдан ва жиноий жазодан озод қилиш асослари.
47. Халқаро ҳуқуқ асослари
48. Халқаро ҳуқуқ тушунчаси, объектлари, тамойиллари ва функциялари.
49. Халқаро ҳуқуқий меъёрлар.
- 50.Халқаро ҳуқуқий тизими.
51. Халқаро ҳуқуқий муносабатлар.Халқаро ҳуқуқ манбалари, субъектлари.
52. Халқаро ҳуқуқ соҳалари.
- 53.Ўзбекистон Республикасининг ташқи сиёсатининг асосий принциплари ва дипломатия.